

Viite

Asia

Metsäasiantuntijat arvostelevat edelleen metsälakiesitystä

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS

Hoitaa UM ITÄ-22

Hoitaa UE MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-01; KPO-02; KPO-03; KPO-04

BER; PET; PIE

KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO;

MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; VNK; YM; YM/ALO; YM/KVY

Metsäalan asiantuntijat arvostelevat edelleen metsälakiesitystä.

Tiedossa ei ole yhtään arvovaltaista metsäalan vaikuttajaa, joka olisi julkisesti varauksetta tukenut esitystä.

Teollisuuden edustajien suurin huoli ovat vuokrahuutokaupat ja vastuu metsänhoidon ja -suojelun kustannuksista.

Metsälain suhteen on muodostunut kaksi rintamaa:

1. Talkehministeri Grefin johtama vapaan kilpailun ja markkinavoimien ohjaukseen luottava linja

2. Metsäasiantuntijoiden, eräiden duuman jäsenten ja metsäteollisuuden kannattama metsäsektorin perinteeseen tukeutuva osin protektionistinen linja

Talkehministeriön mallia ei voida onnistuneesti toteuttaa ilman toisen vaihtoehdon tärkeimpien tukijoiden apua.

Moisejevin ja Burdinin artikkeli

Monet tutkijat ovat kevään mittaan ottaneet kantaa talkehministeriön metsälakiesitykseen. Viimeksi akateemikko **N. Moisejev** ja tohtori **N. Burdin** arvostelivat Lesnoe Hozjajstvo-lehdessä (No 3/2004) metsälakiesitystä. Moisejev on maan tunnetuimpia metsäpolitiikan vaikuttajia. Hän sai äskettäin maatalousakatemiaan Morozov-kultamitalin. Burdin johtaa metsäteollisuuden tutkimuslaitosta NIPIEIlles-prom ja hän on osallistunut aktiivisesti kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön.

Heidän artikkelinsa mottona on lainaus metsäprofessori G. Morozovin puheesta vuodelta 1918: "Metsän tulee kuulua vain valtiolle, jonka tulee olla metsän isäntä,... jos metsä ei kuulu valtiolle ja valtio ei toimi sen isäntänä, niin metsä on todella vaarassa." Kirjoittajat eivät löydä lakiesityksestä juurikaan myönteisiä piirteitä. Seuraavassa on tiivistelmä artikkelista:

Metsälainsäädännön valmistelussa on vuoden 1993 metsälaista lähtien suurin vaikutus ollut oligarkkien lobbylla. Sen johdolla yksityistettiin teollisuus mutta metsät jäivät vielä valtiolle. Nyt esitetty met-

sien yksityistämisen malli on merkki siitä, että spekulatiivinen pääoma ei malta odottaa. Yksityistäminen on metsälakiesityksen suurin poliittinen kysymys. Jos metsät halutaan yksityistää, niin asia tulee valmistella perusteellisesti. Yhdestä historiallisesta vaiheesta toiseen ei voida siirtyä nopealla hypäyksellä kuten lakiesityksen kirjoittajat ajattelevat.

Lakiesityksessä metsien käyttöä tarkastellaan vuokrauksen (1-99 vuotta) näkökulmasta. Vuokraoikeudet ratkaistaisiin vain huutokauppahinnan perusteella, mikä ei ole oikein. "Analyysi tähänastisesta metsien vuokrauksesta osoittaa, että se on vain muodollisuus. Vuokraajat eivät täytä sopimuksen ehtoja. Vuokra-alueilta korjataan 2/3 maan hakkuumäärästä. Pääosa sopimuksista on lyhyitä (5v). Suurella osalla vuokraajia ei ole vaadittuja hakkuusuunnitelmia ja ne eivät täytä metsänuudistamisen ehtoja puhumattakaan metsäpalojen ja tuhojen torjunnasta."

Lyhytaikaisen vuokrauksen yleisyys ja vuokraehtojen huono toteutus johtuu siitä, että puunkorjuussa toimii suuri määrä pieniä huonosti kannattavia yrityksiä, jotka eivät pysty pitkäjänteiseen toimintaan. Usein niiden pelastus on raakapuun myynti ulkomaille alihintaan. Tällaisessa tilanteessa olisi vastuu tonta vuokrata niille metsiä pitkäaikaisilla kiinnityskelpoisilla sopimuksilla. Paras puusto hakattaisiin nopeasti ja jos mahdollista hyödynnettäisiin metsämaa esim. rakennusmaana. Näin käynnistyisi ennennäkemätön metsävarojen basaarikauppa.

Kenelle sitten metsää tulisi vuokrata? Ainoa varteenotettava vaihtoehto on puunjalostusta harjoittava metsänkäyttäjä; suuret vertikaalisesti integroituneet rakenteet, joilla on monenlaista tuotantoa. Hallituksen tulisi edistää suurten korporaatioiden muodostumista.

Metsälaissa tulee selvästi erottaa lyhytaikainen (10 vuoteen asti) ja pitkäaikainen (99 vuoteen asti) vuokraus. Pitkiä sopimuksia tehdään vastuullisten suurten yritysten kanssa, jotka pystyvät hoitamaan velvoitteet. Voisi harkita myös Kanadan mallin mukaan 25 tai 49 vuoden perussopimusta ja sen jatkamista 5-vuotiskausittain, jos ehdot on täytetty. Muille metsänkäyttäjille tehtäisiin vain lyhytaikaisia sopimuksia. Vuokraajilta tulee vaatia toimilupa, jolla osoitetaan pätevyys.

Taloudelliset mekanismit ovat lakiesityksen heikoin kohta. Metsätulot tulisivat omistajalle vuokrana. Tulee määritellä normeilla ja hallituksen asetuksella maksut metsänhoidon kustannusten kattamiseksi. Näillä tuloilla katetaan urakoitsijoiden toteuttamat metsänhoitotyöt. Puhdas metsätulo on korkoperusteinen kantoraha, jonka saa valtio-omistaja.

Lakiesityksessä valtion rooli toimijana heikkenee. Esitetään kolmen erillisen federaation hallinnon perustamista; normatiivinen säätely, metsävarannon hallinto ja lain valvonta. Jokainen asiaan perehtynyt tietää, että näitä tehtäviä on hyvin vaikea erottaa toisistaan, koska ne kytkeytyvät toisiinsa.

Lain valmistelu on tapahtunut suppeassa piirissä ja siitä ei ole käyty yhteiskunnallista keskustelua kuten pitäisi. Ennen metsälain hyväksymistä tulisi laatia kansallinen metsäpolitiikka.

Muita kannanottoja

Talkehdministeriön luonnonvarayksikön johtajan sijainen **V. Gavrilov** perusteli äskettäin, että ministeriön metsälakiesitys nojautuu venäläiseen metsätalouden ja metsätieteen traditioon. Tavoitteena on poistaa nykyisin ongelmat; metsänhoidon puutteellinen rahoitus, luvattomat hakkuut ja metsänkäytön liian yksityiskohtainen byrokraattinen ohjaus (Prjamyje Investitsii No 6/2004).

Metsäteollisuuden ja puunviejien liiton presidentti **M. Tatsjun** toteaa, että heidän esityksiään on otettu vain vähän huomioon talkehdministeriön metsälakiesityksessä. Suuri osa puunkorjuuyrityksistä on heikosti kannattavia ja ne eivät menesty vuokrahuutokaupoissa. Lakiesitykseen kirjattu vuokraajan vastuu metsänhoidosta ja -suojelusta merkitsee koko metsävarannon alueella 18 mrd ruplan vuotuista kus-

tannusta, mikä on enemmän kuin puunkorjuuyritysten vuotuinen tulos. Hän esittää perustettavaksi kasvatushakkuuta tekeviä organisaatioita, jotka niistä saaduilla tuloilla ja vuokraajien maksuilla toteuttaisivat metsänhoidon (Prijamye Investitsii No 6/2004).

IPE:n kehitysjohtaja **D. Tšuiiko** toteaa, että metsälain valmistelu on ajautunut umpikujaan. Suuret periaatteet tulisi ratkaista ensin ja sitten vasta tulisi pohtia pykälien sanamuotoja (Prijamye Investitsii No 6/2004).

Duuman jäsen **V. Kruptšak** arvioi, että talkehministeriön metsälakiesityksen vuokraushuutokauppojen tuloksena venäläiset yritykset menettävät raaka-aineperustansa ja Venäjän metsistä tulee Suomen ja Kiinan raaka-ainelähde (Prijamye Investitsii No 6/2004).

Arviointia

Metsäalan akateemikoista Moisejevin lisäksi talkehministeriön metsälakiesitystä ovat vastustaneet näkyvästi **V. Isajev** ja **A. Pisarenko**. Arvosteluun ovat yhtyneet myös monet metsäyliopistojen professorit ja johtavat metsähallinnon virkamiehet. Tiedossani ei ole yhtään arvovaltaista metsäalan vaikuttajaa, joka olisi julkisesti varauksetta tukenut esitystä.

Vaikka Moisejev ja Burdin epäilevät oligarkkeja pitävät he mahdollisina pitkäaikaisina vastuullisina metsänkäyttäjinä vain vertikaalisesti integroituneita metsäteollisuusyrityksiä. Tämä vastaa metsäteollisuuden näkemyksiä ja monet kuvernöörit ajattelevat samaan tapaan. Ulkomaisiin toimijoihin ja raaka-puun vientiin suhtaudutaan kielteisesti.

Moisejev ja Burdin epäilevät perustellusti esitettyä valtion metsähallinnon kolmijakoa, sillä eri tehtäviä on vaikea erottaa ja vaarana on turhan hallintobyrokratian syntyminen.

Taas kerran esitetään kansallisen metsäpolitiikan laadintaa. Monet kannattavat sitä mutta se ei näytä kuuluvan minkään organisaation tehtäviin. Tässä vaiheessa tuskin on mahdollista palata laajaan metsäpolitiikan valmisteluun.

Teollisuuden edustajien suurin huoli ovat vuokraushuutokaupat ja vastuu metsänhoidon ja -suojelun kustannuksista. Tšuiiko tekee oikean johtopäätöksen todetessaan periaatekysymysten käsittelyn olleen puutteellista.

Metsälain suhteen on muodostunut selvästi kaksi rintamaa:

1. Talkehministeri Grefin johtama vapaan kilpailun ja markkinavoimien ohjaukseen luottava linja, joka korostaa yritysten roolia toimijoina mutta asettaa niille myös suuria velvoitteita. Ulkomaisille yrityksille annetaan tasavertaiset kilpailumahdollisuudet.
2. Metsätiedemiesten, metsähallinnon ammattilaisten, eräiden duuman jäsenten ja metsäteollisuuden kannattama metsäsektorin perinteeseen tukeutuva osin protektionistinen linja, joka korostaa valtion ja suurten venäläisten metsäteollisuusyritysten roolia.

Talkehministeriön mallia ei voida onnistuneesti toteuttaa ilman toisen vaihtoehdon tärkeimpien tukijoiden apua. Monet metsätalouden asiantuntijat toivovat, että lakiesitys palautettaisiin vielä jatkovalmisteluun.

Pisarenkon ja Strahovin toteamaa välttämätöntä metsätieteen ja metsätalouden teorian uudistamista vastaamaan markkinatalousympäristön vaatimuksia ei ehditä toteuttaa niin, että se tukisi metsälain valmistelua.

LIITTEET

-